

Libris.RO

Respect pentru oameni si cărți

MIRCEA BĂDUȚ

întoarcerea perenă

Cuprins

[prefață]	5
Un basm contorsionat	7
Întoarcerea fratelui risipitor	18
Euterpiene	65
Cataliză canicula.....	78
Ultimele zile. Giordano și Galileo	86
Pierdute amintiri recuperabile.....	126
Antropologia – o scurtă meta-definiție (eseu).....	132
Realitățile realității (eseu)	136
Prietenia, tot mai fără șanse (eseu)	144
Palier în evoluția umană (eseu)	149
Două entropii (eseu).....	159
Alte inteligențe (eseu)	161
Filon omenesc în creațiile SF (eseu)	170
[postfață]	177

Un basm contorsionat

1. Tetris mnemonic

Eram vântul ce necăjea adeseori deșertul bătând dinspre ținuturile azere.

Jucăuș, deși cam fără vârstă. (Poate copilandru, judecând după apetitul pentru joacă, ori după vacuumul de amintiri.)

Da, mă înfoiam adesea în garnitura de tren abandonată pe șinele stinghere și mă-ndârjeam să o șfichiuiesc cu fuioare de nisip, dar apoi repede uitam de ea. Nici ea nu insista să mi se fixeze în gânduri. Mă lăsam apoi stârnit curios de obiectele îngropate pe jumate în nisip. De-aș fi avut memorie le-aș fi putut uneori recunoaște: capete de obuz, afeturi, baterii trezvite de katiușe, rezervoare goale de combustibil, caroserii de transportoare. Altele se iveau doar când deranjam mai aprig nisipul, intrigat de vreun colț ceva mai nenatural: marmite, cauciucuri, șenile, rafturi. O joacă mnemonică ce mă atrăgea în zona aceea: mă provocau obiectele ce nu-și aveau rostul în deșert, mă stârneau să-mi

Respect pentru oameni și cărți

imaginez fel-de-fel de povești, în ciuda regretului sincron de a nu-mi aminti ele de nimic...

Uneori îmi spuneam că poate există (ori că trebuie să existe) o memorie a confrăților, de-acum și dintotdeauna. Ca o bortă a vânturilor, cumulându-ne tuturor cuvinte, gânduri, simțăminte. Însă așa de puternic îmi era suflul, așa de bine controlam zborul, încât astfel de gânduri se pierdeau ca firul de nisip în deșertul cel mare. Doar când obiectele ivite din nisip se dezgoleau prea puțin pentru a fi identificate, doar atunci mă surprindeam zvâcnind cu gândul spre acea bortă. Însă ceva se și opunea tentației de bransare mnemonică: teama că acolo aș afla despre ceva greu, care-mi va tulbura jocul, îmi va anula juvenilitatea... ducându-mă la blazajul de care tot fug prin pustiuri.

Mângâi duios smocul de iarbă mică și aspră crescut la umbra nordică a obiectului abandonat în deșert (obiect afundat vârtos în nisip din joaca mea, din joaca timpului, din joaca altor titani).

Cuvintele-nume trec pe lângă mine mai repede decât îmi trec eu fuioarele printre obiectele însele. Și cel mai limpede mi-e când nu există sensuri. Uneori, în clipe de acalmie verticală a jocului meu orizontal, dau eu semnificații obiectelor, le asamblez în povești, și

Respect pentru oameni și cărți

mă amuz, atât de nostimul lor, cât și că-mi imaginez cât de hilare ar părea ele celor care au adus aici acele obiecte.

În preajma lacurilor mă cumițeam, iar uneori mă opream să privesc acele ochiuri limpezi de apă, ca să-mi dau seama ce mă inhibă, ce-mi taie acolo pofta de joacă: să fie acel nefiresc al retenției apei la suprafața deșertului? să fie stranietatea limpezimii acelor ape? să fie prea-albastrul reflectat deasupra? să fie lipsa vegetației pe margini sau în apă? Sau e ceva ascuns în memoria mea, ca o piedică nerevelată încă?

Plecam zburând ușor de lângă bălți, pentru a mă înfoia vesel înspre lunga garnitură de tren, care se afla acolo, nu departe de lacuri, foarte convenabil refulării mele.

Uneori aveam șansa să mă amuz urmărind cum creaturi deșertice – nu tocmai adaptate vieții solare – îndrăzneau să străbată zona doar mergând pe sub șirul de vagoane compunând acel lung tren abandonat. Îmi amintesc (sau poate îmi doar imaginez?) chiar și oameni furișându-se printre șine, la umbră (prin singura umbră!), în căutare de hrană sau de alte trebuințe, ceea ce mă intriga nespuse. Vedeam cum temperatura aerului în bătaia soarelui sălta mult peste cea a sângelui lor, și mă-ntrebam ce oare e atât de im-

Respect pentru oameni și cărți

portant de nu-și fac treburile după căderea nopții. Mă simțeam atunci ca un copil neștiutor, un copil căruia îi lipsește bunicul-sfătos să-i explice cu vorbă rară că, noaptea, acele ființe ar muri de frigul deșertului.

Garnitura de tren mă provocase printr-un paradox pe care-mi propusesem să-l dezleg (și să-l înving cândva) cu fiecare trecere jucăușă: de parcă formele drepte, colțurile riguroase, nenaturale, luciul metalului, toate acestea mă umiliseră cu perfecțiunea unei alte lumi, eterne.

O lume ce mă învingea atunci, la primele noastre jocuri, prin sfidarea materialului indestructibil, inoxidabil. Doar că, revenind zilnic pe acolo, am început a dibui mici semne. Am văzut cum pânzele, pieile și vopselurile acoperind pe alocuri exterioare și interioare de vagoane se scorojeau și-și pierdeau din culoare. Așa mi-a venit ideea să ajut timpul împotriva acestei mașinării infernale: înfoindu-mă zilnic în nisipul de lângă terasamentul căii ferate, și, folosind rambleul ca o trambulină, dezlănțuiam o perfidă sablare submicronică a monstrului mecanic.

În primele luni nu mi-a păsat de rezultate (probabil că ar fi fost descurajante): doar mă jucam. Apoi, adunându-se mai multă curiozitate, mi-am propus răgazuri să observ, să-mi con-

Respect pentru oameni și cărți

templu opera, să-i prind inspirația. Când am văzut că pereții de lemn ai vagoanelor arătau pe alocuri culoarea fibrei lemnoase, mi-am trimis fuioarele să simtă acele fibre și le-am stimulat în mici dăltuiri longitudinale. Doar că, rătăcit în jocul de-a timpul, după câțiva ani de sablare, din acei pereți laterali mai rămăsese-ră doar cadrele de oțel. Iar fostul luciul metalic, acum decrepit, îmi revela deopotrivă slăbiciu-nile esențelor (odinioară invidiate), dar și ale-atoriul inspirației mele artistice: în suprafața metalelor mai dure reușisem fractalice filigrane, pe când în cele moi pierdusem controlul, obținând doar niște pori dizgrațioși.

După alt timp – revenind nu cu joaca zilnică de clepsidră orizontală, ci cu temătoarea măsură de a nu fi stricat jocul – am obser-vat că nu doar pereții vagoanelor se lăsaseră măcinați, dar chiar și podelele erau pe cale de dispariție: acolo unde fuseseră traverse de lemn, acestea deja se dizolvaseră până spre capete (doar îmbinarea cu metalul le mai fe-rise de eroziunea nisipului), iar în podelele de tablă rugina decupase ferestre zimțate neregulat.

Acum, în chiar clipele ce savurez, vuind molatec, unul din acele răgazuri seniorale, realizez că din ceea ce fusese odinioară tune-lul de umbră pentru viețuitoarele neadapta-

Respect pentru oameni și cărți

te zilei a rămas doar amintire... O amintire de care deja mă îndoiam, cu toată silința de a păstra în gânduri acele imagini.

Am pornit șuierând pe sub garnitură, deși calea-mi fusese aici întotdeauna transversală. Neliniștit de dispariția părelnicului tunel, am revenit longitudinal și nedumerit. Cum vor mai trece creaturile de la un lac la altul fără să moară cu sângele fierbând? Ce le făcusem? Cum de joaca aceea n-a știut de vină?... Iar teama nou-ivită chiar îmi va submina de-acum toate jocurile?

Și, în fuga aceea longitudinală, mă tot reprezeam și jos, sub garnitură, printre șine, căutând poate o contrazicere, ori ceva care să compenseze vina. Iar spre capăt chiar am zărit ceva mai altfel, de care m-am apropiat cu speranță și cu teamă. Cu speranță, pentru că în fuga mea vâjâită printre osii și boghiuri mi-a părut o ființă: animal sau om. Cu teamă, pentru că ceva îmi părea în neregulă cu poziția mogâldeței. Și cu cât mă apropiam, cu cât mă adunam lângă ea, cu atât teama mă înfrigura mai tare: mogâldeța era lungită pe traversele de beton, iar o extremitate îi era înălțată pe o roată de tren. Apoi, ajuns cu totul acolo, detaliile s-au dovedit mai clare: între șine era un schelet lunguiet, învelit în resturi de îmbrăcăminte. Probabil osemintele unui om. Craniul îi era cel rezemat de

Respect pentru oameni și cărți

roata metalică. Sablarea mea zilnică – arma mea de jucărie împotriva garniturii de tren – îi dezgolise oasele de carne, iar din haine dizolvase mai tot ce era degradabil.

Probabil că nu eu, ci foamea ori setea îl omorâseră. Ori vreo neadaptare la deșert. Dar starea aceea secătuită a resturilor, amintind cu greu (dar cu atât mai insuportabil) de o ființă vie, m-a lovit în interiorul adunat atunci acolo. Cu o vină mai copleșitoare decât puteam duce. Îmi venea să mă smulg din mine. Să renasc, spre a uita totul. Să uit iarăși totul!

Necăjit copilărește, îndârjit și de teama de a pierde (din nou?) amintirile pe care atât mă străduisem să le colectez, m-am opintit cu suflul în scheletul acela. Oasele s-au rostogolit cu sunete de rune seci, dezvăluind, în locul unde stătuseră, ceva ce corpul însuși protejase dincolo de moarte. Un fel de veșmânt pentru obiecte mici. Am fluierat cumva mai special, și din buzunarul acela textil s-a ivit o foaie de hârtie. Veche, mototolită, mâzgălită și remâzgălită. Dar totuși salvată mult peste ceasul purtătorului căruia se pare că-i însoțise destinul. Cu greu am țintuit-o pe o traversă, cu greu am întors-o, cu greu am descifrat-o. Din memorii trecute mi-au revenit înțelesurile slovelor. Ale singurelor slove rămase intacte pe acea foaie: „Să fie!”.